

Ženevská úmluva

o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři ze dne 12. srpna 1949

Podepsaní zmocněnci vlád zastoupených na diplomatické konferenci, která se konala v Ženevě od 21. dubna do 12. srpna 1949 za účelem revize X. Haagské úmluvy z 18. října 1907 o přizpůsobení zásad Ženevské dohody z r. 1906 na válku námořní, dohodli se na tomto:

Kapitola I

Všeobecná ustanovení

Čl.1

Zachovávání úmluvy

Vysoké smluvní strany se zavazují, že za všech okolností budou zachovávat tuto úmluvu a zajistí její zachovávání.

Čl.2

Provádění úmluvy

Nehledíc na ustanovení, která mají nabýt účinnosti již v míru, bude se tato úmluva vztahovat na všechny případy vyhlášené války nebo jakéhokoli jiného ozbrojeného konfliktu, vzniklého mezi dvěma nebo více Vysokými smluvními stranami, i když válečný stav není uznáván jednou z nich.

Úmluva bude se rovněž vztahovat na všechny případy částečné nebo úplné okupace území některé Vysoké smluvní strany, i když se tato okupace neseťká s vojenským odporem.

Není-li některá z mocností účastnících se konfliktu smluvní stranou této úmluvy, zůstanou mocnosti, které jsou jejími stranami, přesto jí vázány ve svých vzájemných vztazích. Budou kromě toho vázány touto úmluvou vůči zmíněné mocnosti, přijme-li tato její ustanovení a bude-li se jimi řídit.

Čl.3

Konflikty povahy jiné než mezinárodní

V případě ozbrojeného konfliktu, který nemá mezinárodní ráz a který vznikne na území některé z Vysokých smluvních stran, bude každá ze stran v konfliktu zavázána řídit se při nejmenším těmito ustanoveními:

1. S osobami, které se přímo neúčastní nepřátelství, včetně příslušníků ozbrojených sil, kteří složili zbraně, a osob, které byly vyřazeny z boje nemocí, zraněním, zadržením nebo jakoukoli jinou příčinou, bude se za všech okolností zacházet lidsky, bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování založeného na rase, barvě, náboženství či víře, pohlaví, rodu či majetku nebo na jakémkoli jiném obdobném znaku.

Proto jsou a zůstávají zakázány v každé době a na každém místě, pokud jde o osoby nahoře zmíněné:

- a) útoky na život a zdraví, zejména vražda ve všech formách, zmrzačení, kruté nakládání, trýznění a mučení,
- b) braní rukojmí,
- c) útoky proti osobní důstojnosti, zejména ponižující a pokořující zacházení,

d) odsouzení a vykonání poprav bez předchozího rozsudku vyneseného řádně ustaveným soudem, poskytujícím soudní záruky uznané civilisovanými národy za nezbytné.

2. Ranění, nemocní a trosečníci budou sebráni a ošetřeni.

Nestranná lidumilná organizace, jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, může nabídnout své služby stranám v konfliktu.

Strany v konfliktu se mimo to vynasnaží, aby zvláštními dohodami byla uvedena v účinnost všechna ostatní ustanovení této úmluvy nebo jejich část.

Použití předchozích ustanovení nebude mít vlivu na právní postavení stran v konfliktu.

Čl.4

Dosah úmluvy

V případě válečných operací mezi pozemními a námořními silami stran v konfliktu bude použito ustanovení této úmluvy jen na síly na lodích.

Na vyložené síly budou se ihned vztahovat ustanovení Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

Čl.5

Provádění úmluvy neutrálními mocnostmi

Neutrální mocnosti použijí analogicky ustanovení této úmluvy na raněné, nemocné a trosečníky, členy zdravotnického a duchovního personálu, příslušející k ozbrojeným silám stran v konfliktu, kteří budou přijati nebo internováni na jejich území, jakož i na nalezené mrtvé.

Čl.6

Zvláštní dohody

Kromě dohod výslovně uvedených v člancích 10, 18, 31, 38, 39, 40, 43 a 53 mohou Vysoké smluvní strany uzavřít jiné zvláštní dohody o všech otázkách, jež budou považovat za vhodné upravit zvláště. Žádná zvláštní dohoda nesmí být na újmu postavení raněných, nemocných a trosečníků, jakož i členů zdravotnického a duchovního personálu, jak je upraveno touto úmluvou, ani omezovat práva zajištěná jim touto úmluvou.

Ranění, nemocní a trosečníci, jakož i členové zdravotnického a duchovního personálu, budou požívat výhod těchto dohod tak dlouho, dokud se bude tato úmluva na ně vztahovat, ledaže by zmíněné dohody nebo dohody pozdější obsahovaly výslovná ustanovení opačná a vyjma příznivější opatření učiněná v jejich prospěch jednou neb druhou ze stran v konfliktu.

Čl.7

Nezcitelná povaha práv

Ranění, nemocní a trosečníci, jakož i členové zdravotnického a duchovního personálu, nemohou se v žádném případě zříci zčásti nebo zcela práv, která jim zajišťuje tato úmluva, po případě zvláštní dohody zmíněné v předchozím článku.

Čl.8

Ochranné mocnosti

Tato úmluva bude se provádět za pomoci a pod dohledem ochranných mocností pověřených hájením zájmů stran v konfliktu. Za tím účelem mohou ochranné mocnosti jmenovat vedle svého

diplomatického a konsulárního personálu delegáty ze svých příslušníků nebo z příslušníků jiných neutrálních mocností. Jmenování těchto delegátů podléhá schválení mocnosti, u které budou vykonávat své poslání.

Strany v konfliktu usnadní v největší možné míře úkol zástupců nebo delegátů ochranných mocností.

Zástupci neb delegáti ochranných mocností nesmějí v žádném případě překročit meze svého poslání, jak je dáno touto úmluvou; budou zejména brát zřetel na naléhavé potřeby bezpečnosti státu, u něhož vykonávají svou funkci. Jediné naléhavé vojenské nutnosti mohou být výjimečně a na přechodnou dobu důvodem pro omezení jejich činnosti.

Čl.9

Činnost Mezinárodního komitétu Červeného kříže

Ustanovení této úmluvy nejsou na překážku lidumilné činnosti, kterou by se souhlasem zúčastněných stran v konfliktu rozvinul Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo jakákoli jiná nestranná lidumilná organizace na ochranu raněných, nemocných a trosečníků, jakož i členů zdravotnického a duchovního personálu, a za tím účelem, aby jim byla poskytnuta pomoc.

Čl.10

Organisace nahrazující ochranné mocnosti

Vysoké smluvní strany se mohou kdykoli dohodnout, že svěří úkoly, připadající podle této úmluvy ochranným mocnostem organizaci poskytující veškeré záruky nestrannosti a účinnosti.

Jestliže ranění, nemocní a trosečníci nebo členové zdravotnického a duchovního personálu z jakéhokoli důvodu nepožívají nebo přestanou požívat výhod činnosti ochranné mocnosti nebo organizace určené podle prvního odstavce, musí mocnost, v jejíž moci jsou, požádat buď některý neutrální stát nebo takovou organizaci, aby převzaly funkce, příslušející podle této úmluvy ochranným mocnostem jmenovaným stranami v konfliktu.

Nelze-li takto zajistit ochranu, musí požádat mocnost, u níž jsou ranění, nemocní a trosečníci drženi, lidumilnou organizaci, jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, aby převzala lidumilné úkoly příslušející podle této úmluvy ochranným mocnostem, anebo musí přijmout, s výhradami ustanovení tohoto článku, nabídku služeb učiněnou takovou organizací.

Každá neutrální mocnost nebo každá organizace, která bude vyzvána zúčastněnou mocností nebo která se sama nabídne k cílům shora zmíněným, musí si být vědoma při své činnosti odpovědnosti vůči straně v konfliktu, k níž patří osoby chráněné touto úmluvou, a musí dávat dostatečné záruky, že je s to převzít zmíněné funkce a nestranně je plnit.

Předchozí ustanovení nelze změnit zvláštní dohodou mezi mocnostmi, z nichž jedna by byla, byť i jen přechodně, omezena ve své volnosti jednání s jinou mocností nebo s jejími spojenci následkem vojenských událostí, zejména v případě okupace celého nebo podstatné části svého území.

Kdykoli je v této úmluvě zmínka o ochranné mocnosti, vztahuje se tato zmínka také na organizace, které ji ve smyslu tohoto článku nahrazují.

Čl.11

Řešení sporů

Ve všech případech, kdy to budou ochranné mocnosti považovat za prospěšné v zájmu chráněných osob, zejména v případě neshody mezi stranami v konfliktu o použití nebo o výkladu ustanovení této úmluvy, poskytnou ochranné mocnosti své dobré služby k urovnání sporu.

Za tím účelem může každá z ochranných mocností navrhnout z podnětu některé strany nebo z vlastní vůle stranám v konfliktu schůzku jejich zástupců, zejména úřadů majících péči o raněné, nemocné a trosečníky, jakož i členů zdravotnického a duchovního personálu, po případě na vhodně zvoleném neutrálním území. Strany v konfliktu jsou povinny vyhovět návrhům, které jim byly v tomto směru učiněny. Ochranné mocnosti mohou eventuálně navrhnout stranám v konfliktu ke schválení osobnost příslušející k některé neutrální mocnosti nebo osobnost vyslanou Mezinárodním komitétem Červeného kříže, která bude pozvána k účasti na této schůzce.

Kapitola II

Ranění, nemocní a trosečníci

Čl.12

Ochrana a ošetřování raněných, nemocných a trosečníků a zacházení s nimi

Příslušníci ozbrojených sil a ostatní osoby zmíněné v následujícím článku, kteří jsou na moři a jsou zraněni, onemocní nebo ztroskotají, musí být za všech okolností respektováni, při čemž výraz ztroskotání se vztahuje na každé ztroskotání, ať k němu dojde za jakýchkoliv okolností, včetně nuceného přistání letadla na moři nebo pádu do moře.

Strana v konfliktu, která je bude mít v moci, bude s nimi zacházet a o ně pečovat lidsky, bez jakéhokoli nepříznivého rozlišování založeného na pohlaví, rase, národnosti, náboženství, politickém přesvědčení nebo na jakémkoli jiném obdobném znaku. Přísně je zakázán jakýkoli útok na jejich život nebo na jejich osobu; zejména nesmějí být dobiti nebo vyhlazeni, podrobeni mučení, nesmějí být na nich konány biologické pokusy, nesmějí být ponecháni záměrně bez lékařské pomoci a ošetření ani vystaveni nebezpečí nákazy neb infekce k tomu cíli vytvořenému.

Jedině důvody lékařské naléhavosti ospravedlňují ošetření v přednostním pořadí.

Se ženami se bude zacházet se všemi zvláštními ohledy příslušejícími jejich pohlaví.

Čl.13

Osoby chráněné

Tato úmluva se týká trosečníků, raněných a nemocných na moři, patřících do těchto kategorií:

1. příslušníci ozbrojených sil některé strany v konfliktu, jakož i příslušníci milic a dobrovolnických sborů, které jsou součástí ozbrojených sil;
2. příslušníci jiných milic a příslušníci jiných dobrovolnických sborů, včetně organisovaných hnutí odporu, kteří přináležejí k některé straně v konfliktu a jsou činní na svém vlastním území nebo mimo ně, i když toto území je obsazeno, pokud tyto milice nebo dobrovolnické sbory, včetně organisovaných hnutí odporu, odpovídají těmto podmínkám:
 - a) mají-li v čele osobu odpovědnou za své podřízené,
 - b) mají-li pevný rozeznávací znak viditelný na dálku,
 - c) nosí-li otevřeně zbraně,
 - d) šetří-li při svých úkonech zákonů a obyčejů válečných;
3. příslušníci pravidelných ozbrojených sil, kteří se hlásí k vládě neb k moci, které neuznává mocnost, v jejíž moci jsou;
4. osoby, které doprovázejí ozbrojené síly, nejsou však přímo jejich součástí, jako civilní členové posádek vojenských letounů, váleční dopisovatelé, dodavatelé, příslušníci pracovních jednotek a služeb, majících na starosti péči o blaho vojenských osob, pokud k tomu dostali povolení od ozbrojených sil, které doprovázejí;

5. členové lodních posádek, včetně velitelů, lodivodů a učňů obchodních lodí a posádky civilního letectva stran v konfliktu, kteří nepožívají příznivějšího zacházení podle jiných ustanovení mezinárodního práva;

6. obyvatelé neobsazeného území, kteří se při příchodu nepřítele z vlastního popudu chopí zbraně, aby bojovali proti pronikajícímu vojsku, aniž by měli čas se ustavit v pravidelné ozbrojené síly, nosí-li otevřeně zbraně a zachovávají-li zákony a obyčeje válečné.

Čl.14

Odevzdání raněných, nemocných a trosečníků válečným lodím stran v konfliktu

Každá válečná loď některé ze stran v konfliktu může požadovat, aby jí byli odevzdáni ranění, nemocní neb trosečníci, kteří jsou na vojenských nemocničních lodích, na nemocničních lodích patřících pomocným společnostem nebo soukromníkům, jakož i na obchodních lodích, jachtách a plavidlech jakékoli národnosti, pokud zdravotní stav raněných a nemocných dovoluje jejich přemístění a za předpokladu, že válečná loď je opatřena zařízením, které jim zajistí dostačující ošetření.

Čl.15

Ranění, nemocní a trosečníci převzatí na neutrální loď nebo neutrální letadlo

Jsou-li ranění, nemocní a trosečníci převzati na neutrální válečnou loď nebo na neutrální vojenské letadlo, budiž učiněno opatření, žádá-li tak mezinárodní právo, aby se nemohli znovu účastnit válečných úkonů.

Čl.16

Ranění, nemocní a trosečníci, kteří upadli do moci nepřítele

S výhradou ustanovení článku 12 stanou se ranění, nemocní a trosečníci některé válečné strany, kteří upadnou do moci nepřítele, válečnými zajatci a budou se na ně vztahovat pravidla mezinárodního práva týkající se válečných zajatců. Jest na kaptorovi, aby rozhodl podle okolností, zda je účelné je podržet či odeslat do přístavu jeho vlastní země nebo do neutrálního přístavu nebo snad do přístavu na nepřátelském území. V tomto posledním případě nebudou moci zajatci takto navrácení do své vlastní země sloužit po dobu války.

Čl.17

Ranění, nemocní a trosečníci vylodění v neutrálním přístavě

Ranění, nemocní nebo trosečníci, kteří budou vylodění v neutrálním přístavě se souhlasem místních úřadů, budou, pokud nebylo jinak ujednáno mezi neutrální mocností a válčícími mocnostmi, zadrženi neutrální mocností, když toho vyžaduje mezinárodní právo, tak aby se nemohli znovu účastnit válečných úkonů.

Náklady na nemocniční ošetřování a na internování nese mocnost, k níž ranění, nemocní a trosečníci náležejí.

Čl.18

Vyhledání a sebrání raněných, nemocných a trosečníků

Po každé bitvě učiní strany v konfliktu neprodleně všechna možná opatření, aby vyhledaly a sebraly trosečníky, raněné a nemocné, chránily je proti plenění a špatnému nakládání a aby jim zajistily nutné ošetření, jakož i aby vyhledaly mrtvé a zamezily jejich oloupení.

Kdykoli to okolnosti dovolí, uzavřou strany v konfliktu místní ujednání za účelem evakuace raněných a nemocných po moři z obléhaného nebo obklíčeného území a za účelem průvozu

zdravotnického a duchovního personálu a zdravotnického materiálu dopravovaného do tohoto území.

Čl.19

Pořízení a zaslání zpráv o raněných, nemocných a trosečnicích Vystavení a zaslání úmrtních listů a seznamů zemřelých Závěti a osobní majetek zemřelých

Strany v konfliktu pořídí v nejkratší možné lhůtě soupis všech údajů potřebných k zjištění totožnosti trosečníků, raněných, nemocných a mrtvých nepřátelské strany, kteří se dostali do jejich moci. Tyto údaje budou podle možnosti obsahovat:

- a) označení mocnosti, k níž náležejí,
- b) vojenský útvar nebo matriční číslo,
- c) příjmení,
- d) křestní jméno nebo jména,
- e) datum narození,
- f) jiné údaje z průkazu nebo štítku totožnosti,
- g) datum a místo zajmutí nebo úmrtí,
- h) údaje o zraněních, nemoci nebo o příčině smrti.

Údaje shora uvedené budou sděleny v nejkratší možné lhůtě informační kanceláři zmíněné v článku 122 Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci, která je zašle mocnosti, k níž zajatci náležejí, prostřednictvím ochranné mocnosti a Ústřední kanceláře pro válečné zajatce.

Strany v konfliktu vystaví a navzájem si zašlou cestou udanou v předchozím odstavci úmrtní listy nebo seznamy zemřelých, řádně ověřené. Seberou a navzájem si rovněž zašlou prostřednictvím téže kanceláře polovinu dvojitého štítku totožnosti nebo štítek sám, jde-li o jednoduchý štítek, závěti nebo jiné dokumenty důležité pro rodinu zemřelého, peněžní částky a vůbec všechny předměty mající nějakou vlastní cenu nebo hodnotu citovou, které budou nalezeny u mrtvých. Tyto předměty, jakož i věci, jichž majitel nebyl zjištěn, se odešlou v zapečetěných balících, spolu s prohlášením o všech podrobnostech potřebných k zjištění zemřelého majitele, jakož i s úplným inventářem balíku.

Čl.20

Pohřbení zemřelých

Strany v konfliktu budou dbát toho, aby před pohřbem zemřelých do moře, konaným jednotlivě, bylo, pokud jen to okolnosti dovolí, provedeno pečlivé a pokud možno i lékařské ohledání mrtvých za tím účelem, aby byla zjištěna smrt i totožnost a aby bylo umožněno podat o tom zprávu. Používá-li se dvojitých štítků totožnosti, zůstane jedna jeho polovina u mrtvého.

Budou-li mrtví vyloděni, použije se na ně ustanovení Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

Čl.21

Dovolání se charitativní péče velitelů neutrálních lodí

Strany v konfliktu mohou se dovolávat charitativní péče velitelů neutrálních obchodních lodí, jacht a plavidel, aby vzali na loď a ošetřili raněné, nemocné a trosečníky, jakož i aby sebrali mrtvé.

Lodi všech druhů, které vyhoví této žádosti, a ty, které samy od sebe seberou raněné, nemocné a trosečníky, budou používat zvláštní ochrany a úlev k provedení jejich pomocného posláním.

Tento druh dopravy nemůže být v žádném případě důvodem pro uplatnění kořistního práva, avšak, nebyl-li jim dán opačný slib, podléhají i nadále kořistnímu právu pro porušení neutrality, jehož by se byly dopustily.

Kapitola III

Nemocniční lodi

Čl.22

Ochrana vojenských nemocničních lodí Jejich notifikace stranám v konfliktu

Vojenské nemocniční lodi, to jest lodi, které mocnosti postavily nebo přizpůsobily jediné a výlučně k tomu, aby pomáhaly raněným, nemocným a trosečníkům, je ošetřovaly a dopravovaly, nesmějí být za žádných okolností napadeny nebo ukořistěny, nýbrž budou vždy respektovány a chráněny za předpokladu, že jejich jména a popis byly sděleny stranám v konfliktu deset dní před jejich použitím.

Popis, který musí být udán ve sdělení, necht' obsahuje bruto registrovanou tonáž, délku od zádi k přídi a počet stěžňů a komínů.

Čl.23

Ochrana pobřežních zařízení

Pobřežní zařízení, která mají nárok na ochranu Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli, nesmějí být z moře ani napadena ani bombardována.

Čl.24

Nemocniční lodě používané národními společnostmi Červeného kříže, oficiálně uznanými společnostmi i jednotlivci příslušejícími ke stranám v konfliktu

Nemocniční lodi používané národními společnostmi Červeného kříže, oficiálně uznanými pomocnými společnostmi i jednotlivci, budou požívat též ochrany jako vojenské nemocniční lodi a nebudou podléhat ukořistění, jestliže je strana v konfliktu, k níž náležejí, pověřila oficiálním posláním a pokud budou zachována ustanovení článku 22 o notifikaci.

Tyto lodi musí mít průkaz, jímž příslušný úřad prohlašuje, že byly podrobeny jeho kontrole při svém vystrojení a odjezdu.

Čl.25

Nemocniční lodě používané národními společnostmi Červeného kříže, oficiálně uznanými společnostmi a jednotlivci v neutrálních zemích

Nemocniční lodi používané národními společnostmi Červeného kříže, oficiálně uznanými pomocnými společnostmi a jednotlivci v neutrálních zemích, budou požívat též ochrany jako vojenské nemocniční lodi a nebudou podléhat ukořistění za předpokladu, že se podřídily jedné ze stran v konfliktu s předchozím souhlasem své vlády a se schválením zmíněné strany, a pokud budou zachována ustanovení článku 22 o notifikaci.

Čl.26

Tonáž nemocničních lodí

Ochrana zmíněná v člancích 22, 24 a 25 se vztahuje na nemocniční lodi všech tonáží a na jejich záchranné čluny, ať působí kdekoliv. Nicméně, aby byla zajištěna nejvyšší míra pohodlí a bezpečnosti, vynasnaží se strany v konfliktu, aby k dopravě raněných, nemocných a trosečníků používaly na větší vzdálenosti a na volném moři jen nemocničních lodí přes 2000 bruto registrovaných tun.

Čl.27

Plavidla pro pobřežní záchranné práce

Za těchto podmínek, jako jsou uvedeny v člancích 22 a 24, budou rovněž respektována a chráněna, pokud tak dovolí potřeby operací, plavidla užívaná státem nebo oficiálně uznanými pomocnými společnostmi pro pobřežní záchranné práce.

Bude tomu v rámci možnosti stejně, pokud jde o pevná pobřežní zařízení používaná výlučně těmito plavidly k jejich lidumilné činnosti.

Čl.28

Ochrana lodních lazaretů

Dojde-li k boji na válečné lodi, budou respektovány a ušetřeny lazarety, pokud jen to bude možné. Tyto lazarety a jejich výstroj zůstanou podrobeny válečným zákonům, nemohou však být odňaty svému účelu, pokud jich ranění a nemocní potřebují. Nicméně velitel, v jehož moci jsou, může jimi volně naložit v případě naléhavé vojenské nutnosti, zajistí-li předem osud raněných a nemocných, kteří jsou v nich ošetřováni.

Čl.29

Postavení nemocniční lodi v obsazeném přístavu

Každá nemocniční loď nacházející se v přístavu, který upadne do moci nepřítele, je oprávněna z něho vyplout.

Čl.30

Použití nemocničních lodí a plavidel

Lodi a plavidla zmíněná v člancích 22, 24, 25 a 27 poskytnou pomoc a podporu raněným, nemocným a trosečníkům bez ohledu na jejich státní příslušnost.

Vysoké smluvní strany se zavazují, že těchto lodí a plavidel nepoužijí k nějakému vojenskému účelu.

Tyto lodi a plavidla nesmějí v žádném směru překážeti pohybům bojujících.

Za boje a po něm jednájí na své vlastní nebezpečí.

Čl.31

Právo na kontrolu a prohlídku nemocničních lodí a plavidel

Strany v konfliktu mají právo kontroly a prohlídky lodí a plavidel zmíněných v člancích 22, 24, 25 a 27. Mohou odmítnout pomoc těchto lodí a plavidel, nařídít jim, aby se vzdálily, nebo uložit jim určitý kurs, upravit použití jejich bezdrátových zařízení a jiných dorozumívacích prostředků a dokonce zadržet je po dobu nejvýše sedmi dnů ode dne zastavení, vyžadují-li to závažné okolnosti.

Mohou dosadit dočasně na loď komisaře, jehož jediným úkolem bude zajistit splnění rozkazů vydaných podle ustanovení předchozího odstavce.

Pokud možno, zapíše strany v konfliktu do lodního deníku nemocniční lodi rozkazy, které vydaly v jazyku srozumitelném veliteli nemocniční lodi.

Strany v konfliktu mohou dosadit, buď jednostranně nebo podle zvláštní dohody, na své nemocniční lodi neutrální pozorovatele, kteří zjistí přesné zachování ustanovení této úmluvy.

Čl.32

Pobyt v neutrálním přístavu

Lodi a plavidla uvedená v člancích 22, 24, 25 a 27 nejsou postavena na roveň válečným lodím, pokud jde o jejich pobyt v neutrálním přístavu.

Čl.33

Obchodní lodě přeměněné na lodi nemocniční

Obchodních lodí přeměněných na lodi nemocniční nemůže být používáno k jinému účelu po celou dobu nepřátelství.

Čl.34

Zánik ochrany

Ochrana příslušející nemocničním lodím a lodním lazaretům zanikne toliko tenkrát, je-li jich použito, vedle jich lidumilného úkolu, k spáchání činů škodících nepříteli. Ochrana může však přestat teprve po výzvě, která stanoví ve všech případech, kde je to vhodné, přiměřenou lhůtu, která pak uplyne bezvýsledně.

Nemocniční lodi nesmějí zejména mít ani používat tajného klíče při bezdrátovém vysílání nebo při jiném dorozumívacím prostředku.

Čl.35

Okolnosti, které nejsou důvodem pro zbavení ochrany.

Okolnosti níže uvedené nebudou se považovat za důvod, aby nemocniční lodi nebo lodní lazarety byly zbaveny ochrany jim příslušející:

1. je-li personál těchto lodí nebo lazaretů ozbrojen a užívá-li svých zbraní k udržení pořádku, na svou vlastní obranu nebo na obranu svých nemocných a raněných,
2. jsou-li na lodi přístroje výlučně určené k usnadnění plavby nebo k přenosu zpráv,
3. jsou-li na nemocniční lodi nebo v lodním lazaretu přenosné zbraně a střelivo, odebrané raněným, nemocným a trosečnickům, které dosud nebyly odevzdány příslušným službám,
4. je-li lidumilná činnost nemocničních lodí a lodních lazaretů a jejich personálu rozšířena na civilní raněné, nemocné nebo trosečníky,
5. dopravují-li nemocniční lodi materiál a personál, výlučně určený pro zdravotní službu, kromě toho, kterého samy obvykle potřebují.

Kapitola IV

Personál

Čl.36

Ochrana zaručená personálu nemocničních lodí

Duchovní, lékařský a nemocniční personál nemocničních lodí a jejich posádky budtež respektovány a chráněny; nemohou být zajaty, pokud jsou ve službách těchto lodí, ať už jsou na nich ranění a nemocní nebo ne.

Čl.37

Ochrana zaručená zdravotnickému a duchovnímu personálu lodí ostatních

Duchovní, lékařský a nemocniční personál, určený pro zdravotní a duchovní péči osob zmíněných v člancích 12 a 13, který se dostane do rukou nepřítele, bude respektován a chráněn; může pokračovat ve své činnosti, pokud toho bude vyžadovat péče o raněné a nemocné. Bude pak poslán zpět, jakmile to bude považovat za možné vrchní velitel, v jehož je moci. Při opuštění lodi může vzít s sebou věci, které jsou jeho osobním majetkem.

Kdyby se však ukázalo nutným zadržet část tohoto personálu vzhledem k zdravotním a duchovním potřebám válečných zajatců, učiní se všechna opatření, aby tento personál byl vyložen, jak nejdříve možno.

Při svém vyložení bude zadržený personál podléhat ustanovením Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

Kapitola V

Zdravotnické transporty

Čl.38

Lodě najaté k dopravě zdravotnického materiálu

Lodě najaté k tomu účelu jsou oprávněny dopravovat materiál určený výlučně k ošetření raněných a nemocných ozbrojených sil nebo k zabránění nemocem pod podmínkou, že podrobnosti jejich cesty byly oznámeny nepřátelské mocnosti a jí přijaty. Nepřátelská mocnost má i potom právo je zastavit, ne však je ukořistit ani zabavit dopravovaný materiál.

Dohodou mezi stranami v konfliktu lze dosadit neutrální pozorovatele na palubu těchto lodí, aby kontrolovali dopravovaný materiál. Tento materiál má proto být snadno přístupný.

Čl.39

Sanitní letadla

Sanitní letadla, tj. letadla výlučně užívaná k odvozu raněných, nemocných a trosečníků, jakož i pro dopravu sanitního personálu, nesmějí být napadena, nýbrž budou respektována stranami v konfliktu, pokud poletí ve výškách, v dobách a ve směrech výslovně dohodnutých mezi všemi zúčastněnými stranami v konfliktu.

Budou zřetelně opatřena, vedle národních barev, rozeznávacím znakem uvedeným v článku 41 na svých spodních, horních i bočních plochách. Budou vybavena jakýmkoli jiným označením nebo poznávacím prostředkem stanoveným dohodou mezi stranami v konfliktu buď na počátku nebo v průběhu nepřátelství.

Není-li opačné dohody, je zakázán přelet nepřátelského nebo nepřítelem obsazeného území.

Sanitní letadla musí uposlechnout každé výzvy k přistání na pevnině nebo na moři. Přistane-li letadlo podle takového rozkazu, může pokračovat v letu se svým osazenstvem po eventuální prohlídce.

Přistane-li letadlo nouzově na pevnině nebo na vodě, na území nepřátelském nebo nepřítelem obsazeném, jsou ranění, nemocní a trosečníci, jakož i posádka letadla válečnými zajatci. Se

zdravotnickým personálem bude nakládáno podle článků 36 a 37.

Čl.40

Přelétávání neutrálních zemí Vysazení nemocných, raněných a trosečníků na neutrálním území

Sanitní letadla stran v konfliktu mohou s výhradou druhého odstavce přelétat území neutrálních mocností a tam přistávat na pevnině nebo na vodě v případě nutnosti nebo aby tam učinila zastávku. Musí předem oznámit neutrálním mocnostem přelet nad jejich územím a poslechnout každé výzvy k přistání na zemi nebo na vodě. Budou ochráněna před útokem, jen poletí-li ve výškách, v dobách a ve směrech výslovně dohodnutých mezi dotýčnými stranami v konfliktu a neutrálními mocnostmi.

Neutrální mocnosti mohou však stanovit podmínky nebo omezení, pokud jde o přelet jejich území sanitními letadly nebo o jejich přistání. Tyto eventuální podmínky nebo omezení budou se vztahovat stejným způsobem na všechny strany v konfliktu.

Ranění, nemocní nebo trosečníci vysazení se souhlasem místního úřadu ze sanitního letadla na neutrálním území budou, pokud nebylo jinak ujednáno mezi neutrálními mocnostmi a stranami v konfliktu, zadrženi neutrálním státem, když toho vyžaduje mezinárodní právo, tak aby se nemohli znovu účastnit válečných úkonů. Náklady na nemocniční ošetřování a na internování nese mocnost, k níž ranění, nemocní nebo trosečníci náležejí.

Kapitola VI

Rozeznávací znak

Čl.41

Odznak a rozeznávací znak zdravotnické služby

Odznak červeného kříže na bílém poli bude pod dohledem příslušného vojenského úřadu umístěn na praporech, na náramenních páskách a na veškerém materiálu náležejícím zdravotnické službě.

Nicméně pro státy, které již užívají jako rozeznávacího znaku místo červeného kříže červeného půlměsíce nebo červeného lva a slunce na bílém poli, budou tyto odznaky rovněž připuštěny ve smyslu této dohody.

Čl.42

Označení zdravotnického a duchovního personálu a jeho průkaz totožnosti

Personál zmíněný v člancích 36 a 37 nosí na levé paži pásku odolávající vlhku s rozeznávacím znakem, vydanou příslušným vojenským úřadem a opatřenou jeho razítkem.

Tento personál bude mít také vedle štítku totožnosti uvedeného v článku 19 zvláštní průkaz totožnosti opatřený rozeznávacím znakem. Tento průkaz musí odolávat vlhku a mít takové rozměry, aby se vešel do kapsy. Bude vystaven v jazyce domovského státu a bude obsahovat alespoň příjmení, křestní jména, datum narození, hodnost a matriční číslo majitele. Bude v něm uvedeno, z jakého důvodu má právo na ochranu podle této úmluvy. Průkaz bude opatřen fotografií majitele a vedle toho buď jeho podpisem nebo otiskem prstů nebo obojím zároveň. Bude na něm razítko vojenského úřadu.

Průkaz totožnosti bude jednotný v každé armádě a pokud možno stejného typu v armádách Vysokých smluvních stran. Strany v konfliktu mohou se řídit vzorem připojeným jako příklad k této úmluvě. Na počátku nepřátelství si zašlou vzor, kterého budou používat. Každý průkaz totožnosti bude vydán podle možnosti alespoň ve dvou exemplářích, z nichž jeden si podrží země původu.

V žádném případě nesmí být personál výše uvedený zbaven svých odznaků nebo svého průkazu totožnosti ani práva nosit náramenní pásku. V případě ztráty má nárok na duplikát průkazu a na to, aby mu byly vydány odznaky nové.

Čl.43

Označení nemocničních lodí a plavidel

Lodi a plavidla zmíněná v člancích 22, 24, 25 a 27 buďtež zřetelně označena takto:

a) všechny vnější plochy budou bílé,

b) jeden nebo několik tmavočervených křížů, co možná největších, bude namalováno na každé straně lodního trupu a též na vodorovných plochách, aby byly co nejlépe viditelné ze vzduchu i z moře.

Všechny nemocniční lodi vztyčí, aby byly poznatelné, svou národní vlajku a vedle toho, náleží-li neutrálnímu státu, vlajku strany v konfliktu, jejíž správě se podřídily. Na hlavním stěžni, co možná nejvýše, bude vztyčena bílá vlajka s červeným křížem.

Záchranné čluny nemocničních lodí, pobřežní záchranné čluny a všechna malá plavidla používaná zdravotnickou službou, budou bíle natřena, s temně červenými kříži jasně viditelnými, a budou se vůbec řídit identifikačními předpisy výše stanovenými pro nemocniční lodi.

Lodi a plavidla nahoře zmíněná, která si chtějí zajistit v noci a za snížené viditelnosti ochranu, na niž mají právo, učiní se souhlasem strany v konfliktu, v jejíž moci jsou, potřebná opatření, aby jejich nátěr a jejich rozeznávací odznaky byly dostatečně viditelné.

Nemocniční lodi, které podle článku 31 jsou přechodně zadrženy nepřitelem, sejmou vlajku strany v konfliktu, v jejichž službách jsou neb jejímuž vedení se podřídily.

Pobřežní záchranné čluny, operují-li dále se souhlasem okupační mocnosti z obsazené základny, mohou být zmocněny, aby i nadále pluly pod vlastními národními barvami a současně pod vlajkou s červeným křížem, když budou vzdáleny od své základny, s výhradou, že to předem oznámí všem zúčastněným stranám v konfliktu.

Všechna ustanovení tohoto článku týkající se odznaku červeného kříže týkají se rovněž ostatních odznaků uvedených v článku 41.

Strany v konfliktu se v každé době vynasnaží, aby uzavřely dohody o užití nejmodernějších, po ruce jsoucích metod, za tím účelem, aby bylo usnadněno zjištění totožnosti lodí a plavidel zmíněných v tomto článku.

Čl.44

Omezení týkající se užívání rozeznávacího znaku

Rozeznávacích znaků zmíněných v článku 43 lze užívat jak v době míru tak i za války toliko k označení a ochraně lodí tam uvedených, s výhradou případů, které by byly předvídané v jiné mezinárodní úmluvě nebo v dohodě sjednané mezi všemi zúčastněnými stranami v konfliktu.

Čl.45

Vydání zákonodárných opatření ke stíhání zneužití rozeznávacích znaků

Vysoké smluvní strany, jichž zákonodárství by nebylo dosud postačitelé, učiní potřebná opatření, aby zamezily a potlačily v každé době zneužití rozeznávacích znaků zmíněných v článku 43.

Provádění úmluvy

Čl.46

Podrobné provedení článků úmluvy a řešení případů, jež nejsou předvídaný

Každá strana v konfliktu postará se prostřednictvím svých vrchních velitelů o podrobné provedení předchozích článků a o to, aby případy, na něž není pamatováno, byly řešeny podle obecných zásad této úmluvy.

Čl.47

Zákaz represalí

Jsou zakázány represalie proti raněným, nemocným, trosečníkům, personálu, lodím a materiálu chráněným touto úmluvou.

Čl.48

Rozšíření textu úmluvy

Vysoké smluvní strany se zavazují, že rozšíří co možná nejvíce, jak v míru tak za války, text této úmluvy ve svých zemích a že zejména zařadí její studium do vojenských, a možno-li, i civilních studijních programů, tak aby její zásady byly uvedeny ve známost veškerého obyvatelstva, zejména pak bojujících ozbrojených sil, zdravotnického personálu a vojenských duchovních.

Čl.49

Zaslání oficiálních překladů a všech zákonů i nařízení vydaných k provedení úmluvy

Vysoké smluvní strany si zašlou prostřednictvím Švýcarské spolkové rady, a za nepřítelství prostřednictvím ochranných mocností, oficiální překlady této úmluvy a zákony i nařízení, která by vydaly, aby zajistily její používání.

Kapitola VIII

Stíhání zneužití a porušení

Čl.50

Trestní sankce:

I. Všeobecná ustanovení

Vysoké smluvní strany se zavazují, že učiní všechna potřebná zákonodárná opatření, aby stanovily přiměřené trestní sankce postihující osoby, které se dopustí toho či onoho vážného porušení této úmluvy vymezeného v následujícím článku nebo dají k takovému porušení rozkaz.

Každá smluvní strana je povinna vypátrat osoby obviněné z toho, že se dopustily některého z těchto vážných porušení anebo daly k němu rozkaz, a musí je postavit před svůj soud, ať jsou jakékoli státní příslušnosti. Může také, dá-li tomu přednost, odevzdat je v souladu s podmínkami stanovenými svým vlastním zákonodárstvím k soudnímu stíhání některé jiné smluvní straně mající zájem na potrestání, pokud tato smluvní strana má dostatečná obvinění proti těmto osobám.

Každá smluvní strana učiní potřebná opatření, aby odstranila všechny činy odporující ustanovením této úmluvy, jiné než jsou vážná porušení uvedená v následujícím článku.

Obvinění budou za všech okolností požívat záruk soudního řízení a svobodné obhajoby, které nebudou méně příznivé než záruky zmíněné v článku 105 a následujících Ženevské úmluvy ze dne 12. srpna 1949 o zacházení s válečnými zajatci.

Čl.51

Trestní sankce:

II. Vážná porušení úmluvy

Vážnými porušeními, zmíněnými v předchozím článku, jsou některé z níže uvedených činů spáchaných na osobách nebo na majetku, chráněných touto úmluvou: úmyslné zabití, mučení nebo nelidské zacházení, čítajíc v to biologické pokusy, úmyslné způsobení velkého utrpení nebo vážné tělesné zranění a ohrožení zdraví, zničení a přisvojení si majetku neodůvodněné vojenskou nutností a provedené ve velkém měřítku nezákonným a svévolným způsobem.

Čl.52

Trestní sankce:

III. Odpovědnost smluvních stran

Žádná smluvní strana se nemůže sama zprostit ani zprostit jinou smluvní stranu odpovědnosti, která stihá ji samotnou nebo jinou smluvní stranu v důsledku porušení zmíněných v předchozím článku.

Čl.53

Postup při vyšetřování tvrzeného porušení úmluvy

Na žádost některé strany v konfliktu se zavede vyšetřování způsobem, jenž bude stanoven mezi zúčastněnými stranami, o každém tvrzeném porušení úmluvy.

Nedosáhne-li se dohody o způsobu vyšetřování, dohodnou se strany o volbě rozhodčího, který stanoví, jakým způsobem postupovat.

Jakmile bude zjištěno porušení, učiní mu strany v konfliktu konec a odstraní je, jak možná nejrychleji.

Závěrečná ustanovení

Čl.54

Autentická znění a oficiální překlady úmluvy

Tato úmluva jest sepsána v jazyce anglickém a francouzském. Obě znění jsou stejně závazná.

Švýcarská spolková rada dá poříditi úřední překlady úmluvy do jazyka ruského a španělského.

Čl.55

Lhůta pro podepsání úmluvy

Tato úmluva, která bude mít dnešní datum, může být podepsána až do 12. února 1950 jménem mocností zastoupených na konferenci, která započala v Ženevě dne 21. dubna 1949, jakož i jménem mocností na této konferenci nezastoupených, které jsou však stranami X. Haagské úmluvy ze dne 18. října 1907 o přizpůsobení zásad Ženevské dohody z r. 1906 na válku námořní nebo Ženevských úmluv z r. 1864, z r. 1906 nebo z r. 1929 o zlepšení osudu raněných a nemocných v armádách v poli.

Čl.56

Ratifikace

Tato úmluva bude ratifikována co možná nejdříve a ratifikační listiny budou uloženy v Bernu.

O uložení každé ratifikační listiny bude pořízen zápis, jehož jeden ověřený opis zašle Švýcarská spolková rada všem mocnostem, jejichž jménem byla úmluva podepsána nebo jejichž jménem byl oznámen přístup.

Čl.57

Nabytí účinnosti

Tato úmluva nabude účinnosti šest měsíců poté, kdy byly uloženy nejméně dvě ratifikační listiny.

Později nabude účinnosti pro každou z Vysokých smluvních stran šest měsíců po uložení její ratifikační listiny.

Čl.58

Vztah k Haagské úmluvě z r. 1907 o přizpůsobení Ženevské úmluvy z r. 1906 na válku námořní

Tato úmluva nahradí X. Haagskou úmluvu ze dne 18. října 1907 o přizpůsobení zásad Ženevské úmluvy z r. 1906 na válku námořní ve vztazích mezi Vysokými smluvními stranami.

Čl.59

Přístup k úmluvě

Ode dne nabytí účinnosti zůstane tato úmluva otevřena pro přístup každé mocnosti, jejímž jménem nebyla podepsána.

Čl.60

Oznamování přístupů

Přístupy budou oznámeny písemně Švýcarské spolkové radě a nabudou účinnosti šest měsíců poté, kdy jí došly.

Švýcarská spolková rada oznámí přístupy všem mocnostem, jejichž jménem úmluva byla podepsána aneb jejichž přístup jí byl oznámen.

Čl.61

Zvláštní případy, kdy ratifikace a přístupy nabývají okamžitě účinnosti

Za situace vylíčené v člancích 2 a 3 nabudou uložené ratifikace a přístupy, oznámené stranami v konfliktu před zahájením nepřátelství neb okupace nebo po něm, okamžitě účinnosti. Oznámení o ratifikaci nebo přístupech, došla od stran v konfliktu, učiní Švýcarská spolková rada nejrychlejším způsobem.

Čl.62

Výpověď úmluvy

Každá z Vysokých smluvních stran bude mít možnost vypovědět tuto úmluvu. Výpověď bude oznámena písemně Švýcarské spolkové radě. Tato uvědomí o tomto oznámení vlády všech Vysokých smluvních stran.

Výpověď nabude účinnosti jeden rok po jejím oznámení Švýcarské spolkové radě. Avšak výpověď oznámená v době, kdy vypovídající mocnost je zapletena do nepřátelství, nenabude účinnosti, pokud nebude uzavřen mír, a v žádném případě, pokud nebudou skončeny operace spojené s propuštěním a repatriací osob chráněných touto úmluvou.

Výpověď bude platit jen pro vypovídající mocnost. Nebude mít vliv na závazky, které budou strany v konfliktu i nadále nuceny dodržovat ve smyslu zásad mezinárodního práva, jak plynou ze zvyklostí, stávajících mezi civilisovanými národy, ze zákonů lidskosti a požadavků veřejného svědomí.

Čl.63

Registrace úmluvy u sekretariátu Organizace Spojených národů

Švýcarská spolková rada dá tuto úmluvu zaregistrovat v sekretariátu Organizace Spojených národů. Švýcarská spolková rada zpraví také sekretariát Organizace Spojených národů o všech ratifikacích, přístupech a výpovědích, došlých k této úmluvě.

Na důkaz toho podepsaní, předloživše své plné moci, podepsali tuto úmluvu.

Dáno v Ženevě dne 12. srpna 1949 v jazyce anglickém a francouzském; originál bude uložen v archivu Švýcarské konfederace. Švýcarská spolková rada zašle ověřený opis úmluvy každému ze signatárních států, jakož i státům, které k ní přistoupí.